

LAUSUNTOYHTEENVETO

Hallitusneuvos Jarmo Tiukkanen
Maahanmuutto ja kotoutuminen -yksikkö

28.5.2025

VN/11426/2025
VN/11426/2025-TEM-54

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista

Lausuntoa pyydettiin lausuntopalvelu.fi:ssa ja lausuntoaika oli 12.-26.5.2025.

Lausuntoja annettiin lausuntopalvelussa 41 kappaletta ja VAHVA:ssa viisi kappaletta eli yhteensä 46 kappaletta.

Seuraavat tahot ilmoittivat, etteivät lausu esityksestä: Korkein hallinto-oikeus, Helsingin hallinto-oikeus, sisäministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Poliisihallitus, Maahanmuuttovirasto, Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueet, Opetushallitus, HUS-yhtymä, Pirkanmaan hyvinvointialue ja Ahvenanmaan maakuntahallitus (Ålands landskapsregering).

Lausuntopyynnössä kysyttiin ensin:

Metodilla, josta kerrotaan muistiossa, saadaan määriteltäviä yhdeksän ammattialan listaus valtakunnallisista työvoimapula-aloista. Listaus ei paljoa poikkea hallituksen esityksen liitteenä olleesta ensimmäisestä luonnoksesta. Onko metodi hyvä ja kattava valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittämiseksi?

Vastausvaihtoehdot olivat Kyllä, En osaa sanoa ja Ei.

Vastaajista 34 oli vastannut tähän kysymykseen lausuntopalvelu.fi:ssä ja yksi vastaaja oli toimittanut vastauksensa VAHVA:ssa. Vastaukset tähän kysymykseen jakaantuivat näin:

Kyllä	6	17 %
En osaa sanoa	3	9 %
Ei	26	74 %

”Kyllä” olivat vastanneet Diakonissalaitos, KEHA-keskus, yhteinen vastaus Tehy ry:ltä, Suomen Sairaanhoidajat ry:ltä ja Suun terveydenhoidon ammattilaiset STAL ry:ltä, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry, Pohjois-Suomen aluehallintoviraston, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston, Lounais-Suomen aluehallintoviraston, Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueet sekä Uudenmaan ELY:n E-vastualueen Työllisyys, yrittäjyys ja kotoutuminen -yksikkö.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

”En osaa sanoa” olivat vastanneet Poliisihallitus, Kainuun hyvinvointialue ja Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy.

”Ei” olivat vastanneet Kiinteistötyönantajat ry, Herizon ry, Suomen Kuntaliitto ry, STTK ry, Vantaan kaupunki, Pirkanmaan ELY, Lapin ELY, Teknologiateollisuus ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Helsingin seudun kauppakamari, Uudenmaan liitto, Palvelualojen työnantajat Palta ry, Henkilöstöala HELA ry, Suomen Yrittäjät ry, Pohjois-Karjalan ELY, Keskuskauppakamari, Etelä-Savon ELY, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY:t, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Kunta- ja hyvinvointialueu työnantajat KT, Akava ry, Suomen Puheterapeuttiliitto ry, Keski-Suomen ELY, Phoenix ry / Startup Refugees, Varsinais-Suomen ELY ja Helsingin kaupunki.

Seuraavassa osiossa lausuntopyyntöä annettiin mahdollisuus lausua vapaasti.

Ensimmäisenä esitettyyn kysymykseen ”kyllä” vastanneet esittivät lisäksi lausuntonaan mm. seuraavaa:

PAM ilmaisi vakavan huolensa järjestelmän kasvavasta monimutkaisuudesta ja ehdotti, että valtakunnallisesta työvoimapula-alojen listasta luovutaan ja siirrytään yhden järjestelmän malliin.

Tehy ry ym. lausui, että Valviran vuoden 2024 toimintakertomuksen (Valvira, 2025) mukaan ulkomailla kouluttautuneiden osuus alalle tulevasta uudesta hoitohenkilökunnasta on edelleen hyvin vähäinen. Vuonna 2024 sairaanhoitajan laillistuksen EU- ja ETA-alueen ulkopuolella suoritettun tutkinnon perusteella sai 58 ammattihenkilöä. Näillä ammattihenkilöillä tutkintoja oli suoritettu eniten Filippiineillä (14) ja Venäjällä (9). Suuhygienistejä ei laillistettu EU- tai ETA-alueen ulkopuolella suoritettun tutkinnon perusteella yhtäkään vuonna 2024 Valviran toimintakertomuksen mukaan. EU- tai ETA-alueen ulkopuolisen koulutuksen perusteella ei tehty yhtään lähihoitajan rekisteröintiä Valviran ammattihenkilörekisteriin vuonna 2024.

Uudenmaan ELY-keskus piti hyvänä sitä, että määrittelyssä otetaan huomioon ELY-keskusten yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa laatimat alueelliset työluPALINJAUKSET, sillä niissä on tilastollisen tarkastelun lisäksi otettu huomioon alueen erityispiirteet työvoiman saatavuuden suhteen sekä ennakointitietoa toimialojen kehityksestä. Asetuksessa määritellyt raja-arvot tilastolliselle työvoimapulalle ovat varsin tiukat, mutta on kuitenkin hyvä siinä mielessä, että satunnaisvaihtelu ei nosta niin herkästi epärelevanttejä ammatteja listalle. Toisaalta kausi- ja satunnaisvaihtelua tasoittaa jo se, että tietomallin arvot avoimista paikoista ja työttömistä ovat 12 kk liukuvia keskiarvoja. Myös alueellisten linjausten kattavuudeksi valittu 90 % työvoimamäärä on varsin tiukka. Uusimaa vastaa 34 % Suomen työvoimasta. Mikäli ammatti ei ole Uudenmaan alueellisessa työluPALINJAUKSESSA, se ei käytännössä voi nousta listalle. Tämä ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista, jos ajatellaan muun Suomen työvoimatarpeita esimerkiksi sellaisilla teollisuuden aloilla, jotka eivät ole Uudellamaalla niin vahvasti edustettuna.

Ensimmäisenä esitettyyn kysymykseen ”Ei” vastanneet esittivät lisäksi lausuntonaan mm. seuraavaa:

Asetuksen listaus ei ole riittävä

Teknologiateollisuus ry, EK, Helsingin seudun kauppakamari, Keski-Suomen ELY ja KT katsoivat, että asetusluonnoksessa ehdotetuilla yhdeksällä ammatilla on tosiasiallisesti korkeintaan marginaalinen merkitys tai sillä ei ole tosiasiallista merkitystä tai vaikutukset ovat vähäiset. **Henkilöstöala HELA ry:n** mukaan ehdotetulla asetuksella ei ole käytännössä juuri mitään vaikutuksia ja sen merkitys on lähinnä symbolinen. **Palvelualojen työnantajat Palta ry** lausui, että valtioneuvoston asetuksesta on tulossa pannukakku, joka ei tule käytännössä helpottamaan eri puolilla Suomea todennettua työvoimapulaa, ja lähtökohtaisesti asetus on jo työelämän osaamistarpeiden näkökulmasta myöhässä, jolloin asetuksella ei tule olemaan mitään käytännön merkitystä työnhakijan, työnantajan tai työvoimapulan näkökulmasta.

Suomen Yrittäjät ry ja Akava ry totesivat olevan epätodennäköistä, että työntekijän oleskelulla maahan saapuvat henkilöt työllistyisivät asetusluonnoksessa listattuihin ammatteihin. Näin ollen ehdotetulla asetuksella ei olisi myöskään vaikuttavuutta työvoiman kohtaanto-ongelmiin ja työvoiman liikkuvuuteen. **Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus** totesi, että metodi on suodattanut

valtakunnalliseen listaukseen sellaiset ammattinimikkeet, joihin vaaditaan erityisosaamista, joten työvoiman liikkuvuus ei tosiasiallisesti toteudu.

Vantaan kaupungin, Pirkanmaan ELY:n, Herizon ry:n, Keskuskauppakamari ja Akava ry:n mukaan suuri osa ammateista on säänneltyjä, erityistä koulutusta tai osaamista vaativia, jolloin maassa työluvalla olevat eivät välttämättä joustavasti voi työllistyä näille aloille. Osa ehdotetuista ammateista näyttäisivät kuuluvan myös erityisasiantuntijaluvan alle. **Henkilöstöala HELA ry, Suomen Yrittäjät ry ja Varsinais-Suomen ELY** katsoivat, että ehdotetut yhdeksän valtakunnallista työvoimapula-alaa ovat hyvin pitkälle julkisen sektorin korkean koulutustason ammatteja. Vaikka metodi antaa tietoa työvoimapula-aloista, se ei sovi ammatinvaihtajille, jos mukana on lainsäädännössä säädellyt alat, jotka edellyttävät tiettyä koulutusta ja/tai työkokemusta.

Uudenmaan liitto ja Pohjois-Karjalan ELY katsoivat, että asetusluonnoksessa ehdotetut toimet eivät todennäköisesti tuo helpotusta työvoimapula-aloille. Myös **STTK** katsoi, että esimerkiksi säänneltyjen sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien määrittelemisen valtakunnalliseksi työvoimapula-aloiksi ei käytännössä tule lisäämään työntekijän oleskeluvan haltijoiden työskentelyä näissä tehtävissä. Akava ry:n mukaan työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille on oikeasuuntainen, mutta nykymuodossaan ehdotettuna riittämätön ja väärin kohdennettu. **SAK** katsoi, että ehdotettu asetus valtakunnallisista työvoimapula-aloista jäisi käytännössä varsin merkitysettömäksi.

Herizon ry:n mukaan asetuksen listaus on liian suppea, kun huomioidaan työmarkkinoita kokonaisvaltaisesti ravistelevaa muutosta, eri alueiden tarpeita ja varsinkin laajempaa teollisuuden osaajapulaa ikääntyvän väestön määrän noustessa. Sen mukaan listatut työvoimapula-alat ovat myös aloja, jotka vaativat suhteellisen hyvää tai todella hyvää suomen kieltä.

Etelä-Savon ELY lausui, että valitettavasti käytännön hyöty jäänee valtakunnallisestikin marginaaliseksi; hautauspalvelutyöntekijän runsaslukuiset työpaikat ovat tosiasiasa haustausten kausityöntekijöitä (puutarha-ala), joita tekemään eri alueilla on reserviä ihan tarpeeksi. "Oikeista" hautauspalvelutyöntekijöistä, kuten suntioista, kirkon vahtimestareista tai hautaustoimistotyöntekijöistä ei suurimmassa osassa Suomea ole ollenkaan pulaa.

Alueellisuus, metodin kriteerit

SAK ei kannata valtakunnallista tarkastelutapaa työvoimapula-alojen määrittelyssä. **SAK** katsoo, että työvoimapula-alojen määrittelyn tulee säilyä alueellisena, jotta päätöksenteko perustuu todelliseen ja ajankohtaiseen työmarkkinatilanteeseen.

EK totesi, että työmarkkinat eivät Suomessa ole valtakunnalliset vaan jakautuneet useisiin työsäkäyntialueisiin. Työvoimapulaa olisi tarkasteltava rekrytoivien työpaikkojen näkökulmasta ja aloja koskeva määrittely tulisi tehdä alueellisesti, kuten nykyisin tehdään työlupalinjaukset. Myös **Kiinteistötyönantajien** näkemys oli, että työmarkkinat Suomessa ovat lähtökohtaisesti alueelliset, ja työvoimapula ilmenee eri tavoin eri puolilla maata. **Akava ry:n** mukaan ehdotetussa asetusluonnoksessa huomiotta jäävät työvoimatarpeiden alueelliset vaihtelut ja organisaatioiden esitettyä nopeammin muuttuvat työvoimatarpeet. Myös **Kuntaliitto** huomioi, että työvoimatarpeet vaihtelevat hyvin paljon alueittain.

Kuntaliitto huomioi, että kuvatulla määrittelytavalla Uudenmaan työmarkkinatilanne pääsee vaikuttamaan kohtuuttoman paljon valtakunnalliseen linjaukseen. Määrittelyssä ei myöskään huomioida riittävästi ennakointitietoa tulevista työvoimatarpeista.

Kuntaliitto katsoi, että määrittelyssä on käytetty hyvin tiukkaa ja kaavamaisista laskentatapaa, jonka taustalla olevia lukuja ei ole perusteluissa avattu läpinäkyvästi. Laskentatapa ei mahdollista alueellisiin työvoimatarpeisiin vastaamista. Myös **Vantaan kaupunki, Keskuskauppakamari ja Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset** pitivät tärkeänä, että valtakunnallinen linjaus ottaisi myös huomioon alueelliset erot työvoiman tarpeissa niillä aloilla, jotka kärsivät merkittävästi osaajapulasta osalla alueista. **Palvelualojen työnantajat Palta ry** katsoi, että asetusluonnos ei nykymuodossaan hyödynnä riittäväällä painoarvolla alueellisia työlupalinjauksia. Eri alueilla on hyvinkin erilaiset työvoima- ja elinkeinorakenteet ja siten alueiden tuottamat työlupalinjaukset eroavat sisällöltään toisistaan. Haasteellisuutta lisää, että työvoiman liikkuvuus on Suomessa matalalla tasolla. **Palta** ehdottaakin, että valtakunnallisten työvoimapula-alojen listauksessa hyödynnettäisiin joko pelkästään tai nyt ehdotettua isommalla painoarvolla alueellisia työlupalinjauksia.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus katsoi, että valtakunnallinen linjaus työvoimapula-aloista on metodisesti epätarkka ja ylimalkainen tapa määrittää työvoimapula-aloja. Työvoimatarpeissa on suuria alueellisia vaihteluita, joten valtakunnallinen määrittely kuvaa varsin huonosti yksittäisen maakunnan tilannetta.

Palta piti tärkeänä, että valtioneuvoston asetuksessa listataan vain aidosti TTOL-luvalla työskentelevät ammatit, joihin ei liity ammatinharjoittajalupia, korkeakoulutusta ja jotka edustavat myös palkan osalta TTOL-luvan palkkatasoja.

Keskuskauppakamari ja Phoenix ry / Startup Refugees katsoivat, että listan työvoimapula-aloista tulee olla mahdollisimman lavea eikä muodostaa estettä työllistymiselle, työmarkkinat muuttuvat nopeasti ja sääntelyn tulisi tukea yksilön nopeaa ja joustavaa työllistymistä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus totesi lisäksi, että toisena määrittelyperusteena käytetty määrällinen metodi mahdollistaa sen, että työvoimapula-aloihin valikoituu sellaisia ammattinimikkeitä, joita ei ole sisällytetty yhteenkään työ lupalinjaukseen. Siten metodit ovat keskenään ristiriitaisia.

PAM pitää asetuksessa esitettyä määrittelymekanismia lähtökohtaisesti kattavana ja teknisesti tarkoituksenmukaisena. Kuitenkin päätöksentekoprosessin avoimuudessa ja perustelujen dokumentoinnissa havaitaan selkeitä puutteita. **PAM** lisäksi ilmaisi vakavan huolensa järjestelmän kasvavasta monimutkaisuudesta. Tämä kaksitasoinen järjestelmä aiheuttaa käytännössä sekaannuksia ja epäselvyyttä työnantajille, työntekijöille sekä viranomaisille. Alueelliset arviot vastaavat selkeästi paremmin työmarkkinoiden paikallisiin rakenteisiin, alueellisiin työvoimatarpeisiin sekä niiden vaihteluihin.

Tietopohja

EK, Suomen Yrittäjät ja Teknologiateollisuus ry lausuiivat, että pula-ammattien valtakunnallisen kattavuuden alaraja 90 % on liian korkea. Myös **Uudenmaan ELY ja Pohjois-Karjalan ELY** pitivät 90 %:a varsin tiukkana. Korkeasta rajasta seuraa, että tuloksena on ammatteja, jotka edellyttävät erityisosaamista tai ovat säänneltyjä ammatteja. **Keskuskauppakamari** ehdotti raja-arvon laskemista esimerkiksi 50 %:iin, jolloin sen tulisi kattaa alueellisesti enemmistö Suomen työvoimasta. Lisäksi huomautettiin, että työmarkkinat muuttuvat nopeasti, ja siksi sääntelyn tulisi olla mahdollisimman laajaa, ennakoivaa ja joustavaa, ei vain reaktiivista. Myös ehdotettiin, että esimerkiksi maantieteellinen kattavuus tai prosenttiosuus ammatin maininnoista alueellisissa linjauksissa voisi tasapainottaa listausta.

EK, Teknologiateollisuus ry, Palvelualojen työnantajat Palta ry ja Henkilöstöala HELA ry totesivat, että Työmarkkinatorin tuottama tilastotieto avoimista työpaikoista ei vastaa todellisuutta ja on siksi ongelmallinen. Sille ilmoitetaan vain noin puolet avoimista työpaikoista ja toisaalta suuri osa työnhakijoista ei ole suoraan työllistettävissä avoimeen työpaikkaan. Myös **Kunta- ja hyvinvointialueiden työnantajat KT** lausui, ettei kaikkia avoimia työpaikkoja ilmoiteta virallisille rekrytointikanaville, joten ilmoitetut avoimet työpaikat eivät välttämättä kuvaa täysin todellista tilannetta työnantajien työvoiman tarpeesta. Esimerkiksi hitsaajista on eri puolilla Suomea lähes krooninen pula, mutta nykymäärittelyssä ammatti ei nouse valtakunnalliselle listaukselle. Työntekijöitä haetaan usein myös jatkuvilla työpaikkailmoituksilla tai samalla työpaikkailmoituksella useita, mikä myös vaikuttaa niiden näkymiseen tilastoissa. Yksityisen sektorin työnantajat eivät juurikaan käytä Työmarkkinatoria avoimien työpaikkojen ilmoitteluun ja rekrytointia tehdään hyvin pitkälle yksityisten henkilöstöalan yritysten kautta. Työmarkkinatorin ei uskota palvelevan sopivan profiilin omaavien osaajien löytymisessä. Työttömille työnhakijoille säädetty säännöllinen työhakuvelvollisuus on myös karkottanut osan työnantajista Työmarkkinatorilta, koska alustalla avoimen työpaikan ilmoittaminen kasvattaa todennäköisyyttä saada ”turhia” ja vain velvoitteen täyttämiseen tähtääviä työhakemuksia. Tai ilmoitusta ei laiteta lainkaan, sillä suurimmilla henkilöstöalan yrityksillä on kymmenien tuhansien työnhakijoiden rekisteri ja haku tehdään ensisijaisesti omasta rekisteristä. Onkin selvää, että todellinen tieto avoimista työpaikoista sekä osaajapulasta on löydettävissä alueilta, koska niiden työ lupalinjaukset perustuvat moneen tietolähteeseen, hyvään vuoro vaikutukseen, kyselyihin ja ennakointiprosesseihin oman alueen elinkeinoverkoston sekä yksityisen henkilöstöalan kanssa.

Pirkanmaan ELY ja Keski-Suomen ELY kiinnittivät huomiota, että määrällisen työvoimapulan määrittelyyn käytettyyn tilastolliseen metodiin liittyy haasteena erityisesti se, että avointen

työpaikkojen ja työnhakijoiden määrät eivät (URA - A-TMT) järjestelmämuutoksen takia ole olleet täysin paikkaansa pitäviä. Virheherkkyys kasvaa edelleen, kun huomioidaan erot työvoimaviranomaisten käyttämän ESCO-ammattiluokituksen ja Maahanmuuttoviraston työntekijän oleskeluluvissa soveltaman ISCO-luokituksen välillä. Myös **Kunta- ja hyvinvointialuetyöntekijät KT** toteaa, että eroavuudet työlupalinjausten valmistelussa ISCO-luokituksen soveltamisen, julkaistujen työpaikkatietojen, työntekijän todellisten työtehtävien sekä työlupaprosessissa käytettävien ammattinimikkeiden välillä voivatkin vääristää käsitystä todellisesta työmarkkinatilanteesta valtakunnallista työvoimapula-alalistaa laadittaessa. **STTK** kiinnitti, että perustietopohjan osalta olisi tärkeää varmistaa, ettei sama työpaikka näytilastoissa useita kertoja.

Vantaan kaupunki katsoi, että pelkät tilastoaineistot avoimista työpaikoista ja työttömistä työnhakijoista eivät kerro välttämättä alan todellisesta tilanteesta. Alalistauksesta näyttäisi uupuvan ammatteja, joissa akuuttia työvoimapulaa on tiedossa lähivuosina.

Kainuun hyvinvointialue lausui, että on huomioitava alueelliset erot ja kohtaanto-ongelma, kun työvoimapula-aloja määritellään. Kohtaanto-ongelmaa ei voi sivuuttaa. **KT** piti tärkeänä varmistaa alueellisten työvoimalinjausten valmistelun läpinäkyvyys ja yhdenmukaisuus sekä nykyisessä ELY-keskusten toimivallassa että aluehallintouudistuksen myötä uusien elinvoimakeskusten toiminnassa. Myös **Kuntaliitto** katsoi, että määrittelyssä on käytetty hyvin tiukkaa ja kaavamaisista laskentatapaa, jonka taustalla olevia lukuja ei ole perusteluissa avattu läpinäkyvästi. Laskentatapa ei mahdollista alueellisiin työvoimatarpeisiin vastaamista. **Henkilöstöala HELA ry** muistutti, että työvoiman liikkuvuus on Suomessa jähmeää.

Lapin ELY lausui, että Lapin työllisyyden kehityskuva on erilainen kuin koko maassa. Valtakunnallinen linjaus työvoimapula-aloista ei vastaa Lapin työvoimatarpeisiin. **Uudenmaan liitto** puolestaan toteaa, että asetusluonnoksesta voi saada käsityksen, että työvoimapula-alat ovat yhteneviä ammattialoittain, vaikka todellisuudessa työvoiman saatavuusongelma kohdistuu vain tiettyyn ammattinimikkeeseen.

KEHA-keskus katsoi, että on tärkeää varmistaa arviointimenetelmien läpinäkyvyys, arvioinnin laatu, alueellisen ja valtakunnallisen tiedon yhteismitallisuus, sekä perustelujen selkeys, jotta sääntely tukee käytännön toimeenpanoa ja vastaa hallitusohjelman tavoitteita. Lisäksi olisi huomioitava, että määrällisen aineiston kohtaantotilanteen parametrien muutokset vaikuttavat suoraan myös tähän työvoimapula-alojen listaukseen. KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan arviointien ei tulisi rajoittua vain kansainvälisen rekrytoinnin näkökulmaan, vaan niiden tulee tukea laajemmin myös kotimaisen työvoiman liikkuvuutta, koulutuksen suunnittelua ja työvoimapalveluiden kehittämistä.

Keski-Suomen ELY lausui, että asetusluonnoksen nyky muodossa alueellisilla työlupalinjauksilla ei ole käytännössä mitään merkitystä valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittelyssä. Vaikka yksikään alue ei olisi määritellyt jotakin ammattinimikettä työvoimapulasta kärsiväksi, se voidaan silti katsoa valtakunnalliseksi työvoimapula-alaksi. Paitsi, että tämä vääristää käsitystä työvoimapulasta, se ei tuo lainkaan helpotusta siihen tilanteeseen, josta alueilla todellisuudessa kärsitään. **Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry** toteaa, että hautauspalvelutyöntekijät ja palomiehet on sisällytetty työvoimapula-ammattien listalle, vaikka näitä ei ole mainittu missään alueellisissa linjauksissa. Se kysyikin, miten tällainen sisällytys on mahdollista ilman alueellista perustaa. Tietopohjan laadun ja läpinäkyvyyden varmistamiseksi menetelmiä on syytä kehittää edelleen.

PAM puolestaan piti tärkeänä, että palvelualojen ammattiryhmiä ei ole perusteettomasti sisällytetty valtakunnalliselle työvoimapula-alojen listalle, mikä osoittaa päätöksenteossa kiitettävää harkintaa.

Suomen Puheterapeuttiliitto ry näki ulkomailta tulleiden puheterapeuttien työskentelyn helpottamisen haasteellisena, eikä näe puheterapeuttien pitämistä kyseisellä listalla järkevänä. Puheterapeuttien työvoiman saatavuusongelmat ovat jo nyt valmistuvilla puheterapeuttien määrällä helpottumassa. Puheterapeuttien koulutus vaihtelee maittain. Suomessa puheterapeutin pätevyys perustuu syvälliseen osaamiseen. Puheterapeutti (filosofian maisteri, logopedia) on laillistettu terveydenhuollon ammattilainen. Puheterapia perustuu vahvasti kielelliseen vuorovaikutukseen, ja puheterapeutin on hallittava suomen tai ruotsin kieli erittäin hyvin. Nykyisessä työskentelyssä on hyvin mahdollista, että ulkomailta tulleet puheterapeutit, eivät saa riittävää tukea ja ohjausta, mikä osaltaan voi aiheuttaa epäeettisiä tilanteita sekä asiakkaille että terapeuteille.

Ehdotuksia työnteko-oikeuden laajentamisesta

Helsingin seudun kauppakamarin mukaan vaikuttavampaa työmarkkinoiden dynamiikan ja yritysten työvoimatarpeiden näkökulmasta olisi, että TTOL-luvalla työskentelevät voisivat siirtyä joustavasti alueellisesti määritellyille työvoimapula-aloille ilman uuden työluvan myöntämistä. **Henkilöstöala HELA ry** katsoi, että asetuksella tulisivat listata vain TTOL:n piirissä olevia ammatteja, jolloin aidosti nopeutettaisiin uudelleen työllistymistä ja alan vaihtoa.

Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT ehdottaa lisäksi laajentamaan työvoimapula-alojen listaa nykyisestä siten, että se huomioisi paremmin myös ne alat, joilla työvoimapula on alueellisesti merkittävää tai laadullista.

Kiinteistötyönantajien näkemys oli, että työnteko-oikeuden laajentamisen pitäisi kohdistua myös kiinteistöpalvelualan kaltaisille toimialoille, joilla on todetun työvoimapulan ohella työvoimapula aiheuttavaa kohtaanto-ongelmaa.

Keskuskauppakamari suositteli huomioimaan seuraavat alat, joilla on jatkuva työvoimapula ja konkreettisia työllistymismahdollisuuksia: Toimisto- ja laitossiivoojat (15 alueellisella listalla), yhdistetyn maanviljelyn ja eläintenkasvatuksen harjoittajat (12 listalla), logistiikka- ja kuljetusalan eri tehtävät (lähes joka alueella), ravintola- ja suurtaloustyöntekijät (12 listalla), puutarhurit, kasvihuoneviljelijät ja -työntekijät (11 listalla), varhaiskasvatuksen opettajat (11 listalla) sekä hitsaajat ja kaasuleikkaajat (12 listalla).

Phoenix ry / Startup Refugees suositteli, jos asetukseen halutaan sisällyttää lisää käytännönläheisiä työvoimapula-aloja, erityisesti varhaiskasvatusalaa, logistiikka- ja kuljetusalaa, ravintola- ja siivouspalveluita, rakennusaputyötä, teollisuuden perustuotantotehtäviä sekä vanhus- ja hoivapalveluita. Myös **Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT** totesi, että esimerkiksi varhaiskasvatusalalla on jatkuva pula kelpoisuuden omaavista varhaiskasvatuksen opettajista.

Terminologia

STTK, Tehy ry, Keskuskauppakamari, Keski-Suomen ELY, SAK ja KEHA kiinnittivät huomiota käytettyyn terminologiaan. Käsitteet 'työvoimapula-ala' ja 'ammattiala' olisi yksiselitteisempää korvata käsitteillä 'työvoimapula-ammatti' ja 'ammatti'. Varsinaisesti listauksessa ei myöskään ole kyse työvoimapula-aloista, vaan yksittäisistä ammattinimikkeistä. **Keski-Suomen ELY** tarkensi, että ammattialalla viitataan yleisesti laajaan joukkoon saman aihealueen piiriin kuuluvia ammattinimikkeitä ja työtehtäviä. Nykymuodossaan asetusluonnos ja sen otsikointi saattaa antaa virheellisen kuvan, että koko ala kaikkine ammattinimikkeineen kärsii työvoiman saatavuusongelmista. Siksi se pyysi harkitsemaan asetuksen selkeyttämistä siten, että työvoimapula-alojen sijaan puhutaan ammattinimikkeistä (tai vaihtoehtoisesti ammattiryhmistä). Samaa terminologiaa käytetään myös ELY-keskusten laatimissa alueellisissa työluopalinjauksissa.

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy totesi, että mahdollisten tulkinnanvaraisuuksien välttämiseksi asetuksen 2 §:n 5 kohdassa olevaa mainintaa "3221 sairaanhoitajat ym." tulisi selkeyttää. **Tehy ry** totesi, että ammattiluokituksen mukaan luokkaan 3221 sairaanhoitajat ym. kuuluvat seuraavat ammatit: 32211 sairaanhoitajat, 32212 terveydenhoitajat ja 3222 kättilöt (Tilastokeskus, ammattiluokitus 2010). Tämä olisi hyvä selkeyden vuoksi avata asetuksessa sairaanhoitajan ammatin osalta.

Myös **KEHA** totesi, että työmarkkinoita kuvatessa tulisi aihealueen termejä käyttää johdonmukaisesti ja käsitteellisesti oikein määriteltynä väärinkäsitysten minimoimiseksi. Ryhmittelyn menetelmälliset periaatteet ovat täysin toiset kuin tilastollisissa ammattiluokissa, joissa saman taitotason ja erikoistumisen edellyttämät ammatit kuuluvat samaan luokkaan.

KEHA lausui, että asetuksen ensimmäistä pykälää avaavassa kappaleesta on oikein käytetty termiä ammattiryhmä. Se viittaa käsitteellisesti samantasoisena synonyymisenä terminä oikein tilastollisiin nelinumeroisiin ammattiluokkiin, jotka asetuksessa on mainittu. Lauseita, joita olisi terminologisesti korjattava, ovat mm. "luvat myönnetään ammattialakohtaisina" ja "Työnteko-oikeuden laajennuksen tarkoittamat työvoimapula-alat säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, jotta niitä koskeva listaus olisi uusittavissa nopeammin ja joustavammin verrattuna lailla säätämiseen." sekä "työ- ja elinkeinoministeriö määrittää yhteistyössä KEHA-keskuksen ja ELY-keskusten kanssa työvoimapula-alat, joilla on työvoiman saatavuusongelmia koko valtakunnan alueella."

KEHA myös lausui, että perustelumuiistiossa käytetään myös termejä ammattiryhmä/ammatti-luokka ja ammatti keskenään virheellisesti, ja totesi, että kun halutaan vakiinnuttaa menetelmä/t, jo(i)lla toistuvasti arvioidaan niitä ammattiryhmiä/-luokkia, joihin ulkomaalainen voisi Suomessa hakeutua töihin, peruskäsitteet on määriteltävä johdonmukaisesti ja kattavasti.

Listauksen päivityksen suhde alueellisiin linjauksiin verrattuna

Pirkanmaan ELY lausui, että ELY-keskukset tuottavat alueelliset työlupalinjaukset kahdesti vuodessa ja ne astuvat voimaan kesäkuun 1. ja joulukuun 1. päivänä. Asetukseen nyt kirjatut ammattinimikkeet perustuvat jo vanhentuneisiin joulukuun 2024 työlupalinjauksiin. Myös **KEHA** kiinnitti huomiota aiheeseen siten, että sen mukaan on huomioitava, että alueelliset linjaukset katsovat pääsääntöisesti noin kuuden kuukauden päähän, kun taas valtakunnallinen listaus on voimassa lähtökohtaisesti 12 kuukautta. Tämä aikajänteen ero tulisi huomioida arvioinnin päivitys-täilydessä ja tulkinnassa.

Valvonta

Teknologiaateollisuus ry lausui, että asetuksen toimeenpano lisää valvontaviranomaisten työtä. **Poliisihallitus** katsoi, että ulkomaalaisvalvonnan suorittamiseksi on hyvä, että työvoimapula-alat ovat jatkossa helposti tarkastettavissa. Sääntelyssä keskeistä on se, että työnteko-oikeus on selvästi ja yksinkertaisesti todettavissa sekä työntekijän, työnantajan että valvovan viranomaisen toimesta.

Uudenmaan liitto puolestaan totesi, että asetusluonnos voi antaa myös virheellisen kuvan siitä, että työntekijän oleskeluluvan saanut henkilö voisi työskennellä missä tahansa työvoimapula-alan ammatissa.

Myös **Keski-Suomen ELY** kiinnitti huomiota seurantaan ja valvontaan.